

ÉSEK

astagabb hat-
40 lej. Allást-
hirdetése díja
ja 250 lej, elő-

Calza Reg.
and No 40.

loyd

N éterem.

eister Márton

entes deutsches
in ungekündig-
ng secht Enga-
1-2 Kindern
Haus Gehalt
Adresse in der
2836

rysztári beren-
6. Cim a kiadó-

varrásra és min-
hárnemű varra-
z megyek. Ugy-
phímzést is vál-
st a kiadóba.

tor

ebban besze-
hitelképe-
részlet ked-
emény.

einl.

Ferdinand 69

adának ajánl-
szegés, zsidó
Str. Cernaut (v.
1 s. Indigné

ilis 1-re
a bejárásban
konyhaslakást.
sz fizetve. Cim
fias nyomdában,
L. Pop 10.

ban levő hasz-
ekkoosi olo-ón
B atianu [volt
43 sz. alatt

rn új háló n-
in eladó. Str.
a 1 a [volt szél-

res felvételre
ozni lehet a
ég csak meg-

tk. alekők.

szép, jó
siehold
outorgya-
nisoa-
19. sz.

er

i-u.) 2.

ork

Hasztérsőség és
adóhivatal:

Kolozsvár, St. Baran
utca (Brussai-utca) 18

Telefon:
100 és kiadóhivatal
100 és 1947

1927. február 4. Péntek

Amasottor kőbort
1927. február 2. 11. 8.

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

*
Köszönvénnyel
Egy hónapra — ek 40.—
Egy szám — — —

1927 február 4 Péntek

Ciuj-Kolozsvár X évfolyam * 27 szám

5687 I. Adar 2

A lakbér-rejtvény

A bukaresti sajtó felváltva jelenti azt, hogy az új lakbértörvény elkészült és azt, hogy az új lakbértörvény még nem készült el. Páros napokon rendszerint azt jelentik, hogy az új törvénytervezet készen van, sőt részletes ki-
vonatot is közölnek a kész tervezetből, páratlan napokon az igazságügyminiszter cáfoló kommunikéját közli, amely szerint a lakbér-
letli törvénytervezetről napvilágot látott sajtó-
közlemények koraik és minden alapot nél-
külöznek.

nyenformán azután valóban nem lehet tudni, kész van-e a lakbértörvény, vagy pedig csak most van készülődésben ez a tervezet, amely az összes készülődésben lévő szociális törvényjavas-
latok között a legeslegfontosabb. A háztulajdo-
nosok és lakásbérletiek egyformán azt várták, hogy február elsején az új lakbértörvényt már meg is szavazza a törvényhozótestület két háza,
ami azért lett volna fontos, mert február else-
jével kezdődött a védelmi idő u'olsó évnegyede.
Ez a fontos dátum azonban elmulatott, és az új, hogy a készülő lakbértörvényről valamilyen pozitív és megbízható értesítés szivárgott volna ki és így közvetlenül a védelmi idő lejártá előtt egyformán tájékozatlanul álltak a háztulajdo-
nosok és a lakásbérletiek is.

Az igazságügyminiszter számtalanszor szöli-
tették fel nyilatkozattételre a háztulajdonosok
és lakbérletiek deputációját, de a miniszter mind
sajnos megközelíthetetlen és rejtélyes maradt
és modern színikszhez illően, dodonnal szavak-
kal tért ki az egyenes és kategorikus válasza-
adás elől. Minden egyes esetben kijelentette,
hogy a kérdés még a tanulmányozás stádiumá-
ban van. Szorgalmasan studiozza a háztulaj-
donosok és lakbérletiek memorandumait is, de
döntést még egyetlen irányban sem hozott, ha-
nem azon fáradozik, hogy a tulajdonosok és bérletiek
kivánságait összehangba hozza.

Az igazságügyminiszter késéskivül jólindu-
latu fáradozásait — ugylátvaik — nem koroná-
zása siker. Valószínűleg az az oka a lakbér-
törvény hosszú vajdájának, hogy a háztulaj-
donosok és lakásbérletiek igényeit nagyon nehéz
összehangolni. Nehéz összehangolni és pedig
nemcsak azért, mert a háztulajdonosok a lehető
legjobb bér, a lakásbérletiek pedig a lehető leg-
kevésbé bér mellett törnek lándzsát, hanem
főképpen azért, mert nincs elegendő lakás, a
meglévővel pedig, amint az évek óta szemünk
előtt folyó példa mutatja, egyáltalán nem lehet
gazdálkodni.

A helyzet megoldásának egyetlen kulcsa a
lakásépítés. Valamennyi hátkort viselt ország-
ban ugyanaz volt a helyzet, ami nálunk még
ma is. A háború alatt lerogyolt lakás- és ke-
reseti viszonyok miatt valamennyi országban
kivételes rezsimet léptettek életbe a lakásokra
vonatközölag. Ez a kivételes rezsim azonban
ma már csaknem minden országban megszűnt.
És nem törvényhozási uton szüntették meg a
kivételes rezsimet, hanem monstre építkezések-
kel. A piszot kereső hatalmas amerikai és angol
tőkések hosszú amortizációs és olcsó kamatos
kölcsönökkel árasztották el az építeni akaró
európai metropolisokat.

Az eddigi kormányok elhibázott pénzügyi
politikája volt oka annak, hogy a lakás-
nagyítóke éppen Romániát kerülte el. Lakbér-
törvény helyett inkább egészséges gazdasági és
pénzügyi politikára van szükség, amellyel meg-
lehet teremteni az egészséges relációt a külföldi
tőkével. És ha ilyen segítséggel sikerül valóban
nagyyszabású építkezési programot keresztül-
vinni, akkor semmi szükség sincsen új lakbér-
törvényre, mert a kivételes rezsim automati-
kusan megszűnik.

Egyelőre azonban az ilyen építkezési liz még nagyon távoli perspektíva és ezért még "szükséges", nagyon szükséges az új lakbértör-
vény, amely titokban és teljes csendben készült és nagyon nehezen érik meg ahhoz, hogy a nyilvánosság ítélőszéke elé kerüljön.

Mexikóban harmincöt katolikus felkelőt statárlaliter kivégeztek

Mexikó, február 2. A katolikus felkelők ellen a mexikói kormány teljes eréllyel lépett fel. A kormánycsapatok szivós harc után mindenütt visszanyomják a felkelő csapatokat. Tegnap Oaxaka város közelében a kormánycsapatok hosszabb ütközet után fogságba vetettek harmincöt katolikus felkelőt, akiket statárlaliter uton ki is végeztek.

A miniszterelnök erélyesen visszautasította a nemzeti parasztpárt állásfoglalását

Averescu nagy beszéde a kamarában a befejezett tényekről. A nemzeti parasztpárt szónokait nem engedték szóhoz a kamarában

(Bucuresti-Bukarest, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülését délután fél négykor nyitotta meg Otetelesanu alelnök, Averescu, Goga, Mitilineu, Cudalbu, Miroscau, Lepadatu, Petroviol, Lupas, Tencu Jasi, Sergie Nitza és Berlescu miniszterek jelenlétében.

Napirend előtt Madgearu tiltakozott a nemzeti parasztpárt kommunikéját lekörölt lapok elkobzása ellen. Felolvassa a pártkommunikéját és kijelenti, hogy az teljesen törvényes alapon áll és felkéri a kormány elnökét, tisztázza, mi ebben a kérdésben az álláspontja.

Averescu miniszterelnök kérdést tesz fel, akar-e még valaki ebben az ügyben felszólalni?

Bratianu Vintila felszólalása után a miniszterelnök szólal fel és kijelenti, hogy a kommuniké súlyos hiba, amely nyugtalanítón hatott rá és fájdalommal töltötte el. Megállapítja azonban, hogy a kommunikének van jó része is, az, amely alkalmas ad, hogy a parlamentben ezt a kérdést megvilágítsák. Ismerteti az egész ügyet annak historikumával és kijelenti, hogy

már 1918-ban hasonló esetben hívatta őt a király.

Becsületesen kifejtette véleményét, amelyet fentartott az ellenzéken is és kormányon is. 1918-ban közvetítette a volt trónörökös első házassága ügyének a rendezését a király által hozott rendelkezések értelmében. Támogatta a trónörökösnek jelenlegi neijével való házasságát, legyőzve a nehézségeket, amelyek úgy a bel, mint a külföldön mutatkoztak. Dicséri Elena hercegnőt, aki jó, kedves és okos. (Lalkes tep.) Averescu miniszter ezután párhuzamot von az 1918 évben tanúsított magatartása és a mostani között és kijelenti, hogy

1926 január 4-én a nemzeti párt és a parasztpárt nem foglalt állást a dolgok új rendje ellen.

Felolvassa a két párt akkori nyilatkozatát, amelyekből kitűnik, hogy a parasztpárt úgy a kamarában, mint a szinajai koronatanácsban kijelentette, hogy elfogadja a dolgok új rendjét. A nemzeti párt kategorikusan tudomásulvette a lemondást és mindkét párt hozzájárult a régenességhez is.

— Nos Ursim, — folytatja a miniszterelnök — nem történt semmi új.

Beszélnék a király betegségéről, de azt erősen tuozták, ebben a kérdésben a valóság egészen más. A király betegsége még január 4-ike előtt kezdődött, a parasztpárt és a nemzeti párt nyilatkozatai után, amelyekben kijelentették, hogy a korona körül áttöretlen falat építenek.

Most, amikor a király akkori elhatározását utóbb más tényekkel is, — mint a kamara felrati

küldöttségének adott válaszával és a miniszterelnökhöz intézett levelével is — megerősítette, más magatartást vesznek fel. Ezekkel az elhatározásokkal szemben

kinek van joga az országban azt mon-
dani, hogy vissza kell térni erre a kér-
désre és kinek van joga követelni nem
egy törvény módosítását, hanem a korona-
tanács összehívását? Milyen alapon, mi-
lyen törvény alapján lehet ezt követelni?
Csupán a királyt illeti meg a jog a ko-
ronatanács összehívására és senkinek
sincs meg a jog, hogy erre őt fel-
szólítsa.

— Vállalom a felelőséget az ország előtt a kommuniké elkobzásáért. De a nemzeti parasztpárt egy még ügyetlenebb lépést tett. Elküldte megbízottjait a fájdalommal telt anyához, inter-
venáljon a királynál. Ez a lépés csak újabb
fájdalmat okozott az uralkodónak.

A miniszterelnök ezután felolvassa a nép-
párt január 4-i kommunikéját és rámutat arra,
hogy ez a párt kifejezetten megmarad akkori
álláspontján.

— Kijelentem, — mondta Averescu, — hogy falat építünk a korona körül, biztosítva az állam rendjét és bárki fog azzal szembeállni, azt vissza fogjuk verni. Mig a király bizalmát nyújtja nekünk, meg fogjuk védeni a rendet, bárki is meggon-
dolatlan kalandos akciókkal akarja azt veszélyeztetni.

Kijelentem, hogy ez az ügy be van fejezve és amit a király tett, az megmarad. Nincs megengedve, hogy az országot két táborra szel-
bítsák. Kérem, ne kiséreljék meg a kormány rendelkezésének kikerülését, mert szigorú szank-
ciók fognak következni. Ez a kérésem a nem-
zeti képviselőihez és figyelemzetésem a sajtó
képviselőihez. A sajtót már figyelemzetettük,
egyes lapok engedelmeskedtek, mások nem,
ezeket el kellett kobozni.

A többség felállva, hosszasan tapsolja a mi-
niszterelnököt.

Otetelesanu elnök a vitát be akarja zárni,
mire Madgearu áll fel és válaszolni akar a mi-
niszterelnöknek. A többség nem akarja szóhoz
engedni sem őt, sem Maniut. Pogonat a vita
bezárását indítványozza, amit az elnök ki is
mond és az ülést felfüggeszti.

Este hat órakor Otetelesanu elnök ismét meg-
nyitja a parlament ülését.

Popovici Mihály személyes kérdésben akar fel-
szólalni, az elnök azonban nem adja meg a szót. A
nemzeti párti vezér erre a házszabályok 34. para-
grafusához akar hozzászólni, nagy zaj és lármá kö-
zepette éles szóváltás keletkezik Popovici Mihály és
ez elnök Otetelesanu között, aki az ülést ismét
felfüggeszti és Popovici Mihályt a fegyelmi elé utalja.

A bécsi postautók vezetői sztrájkba léptek, mert egy postafőigazgató gorombáskodott az egyik soffőrrel

A somfalvai áldozatok temetésén még a színházi próbák is megállottak Bécében

(Bécs, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden késő este a bécsi postautók vezetői beállították a munkát, a csekk- és levélforgalom megbénult. A soffőrstrájknak az az előzménye, hogy az 55 ös postahivatal Riegner nevű igazgatója a hivatalos helyiségben meglátta egy soffőrt és felszólította, hogy vegye le a sapkáját. A soffőr gorombán válaszolt, mire felszólította az igazgató, hogy hagyja el a hivatalt. Erre a soffőr az igazgatót mellbevágta. A soffőrt ezért letartóztatták. A szociáldemokrata postautóvezetők a soffőr letartóztatása miatt Riegner igazgató elbocsájtását követel-

ték, amit az igazgató természetesen nem teljesített. Erre aztán a soffőrök sztrájkba léptek.

A „Noue Freie Presse“ vezetőikben foglalkozik az esettel és a burgenlandi eseményekkel hozza összefüggésbe.

A somfalvai áldozatok temetésén egyébként több szociáldemokrata képviselő is megjelent. Több politikai beszéd hangzott el, incidens azonban nem történt. A negyedórás kegyeletsszűnet az összes üzemekre, még a közlekedési vállalatokra is kiterjedt. Sőt Bécében a színházi próbák is megállottak és a villamosok az egész országban nyílt pályán megállottak.

Grätz Gusztávot nevezik ki moszkvai magyar követté?

Parlament elé kerül az orosz-magyar szerződés ügye

(Budapest, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Magyarság“ legutóbbi száma jó forrásra hivatkozva azt írja, hogy a magyar külügyminisztérium és a szovjet-kormány közötti gazdasági tárgyalások befolyásához közelednek. A Magyarság szerint néhány nap előtt Valkó külügyminiszternél konferencia volt, amelyen résztvettek Villanyi báró bukaresti követ, Hóry András volt belgrádi követ és Grätz Gusztáv volt külügyminiszter. Ezen a tanácskozáson vitatták meg a magyar orosz szerződés ügyét, melyet legközelebb a magyar parlament elé terjesztenek. A magyar kormány Grätz Gusztávot fogja kinevezni moszkvai követté. A Magyarság értesülésével szemben Grätz Gusztáv a sajtó képviselői előtt megcáfolta az orosz magyar közeledésről elterjedt híreket. Kijelentette, hogy az orosz-magyar szerződésről szóló tudósítások teljesen alaptalanok és szó sincs arról, hogy ő moszkvai követ legyen.

Londonban óriási az elkeseredés a szovjet eredményes kínai propagandája miatt

Csangcsolia vezérkari tisztjei kijelentették, hogy ha Sanghajban egyetlen kínait megölnék, akkor ők is Kantonnal tartanak Anglia ellen

(London, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kínai helyzet Angliára nézve kedvezőtlen alakulása, most már belpolitikai krízissé fajult Angliában. A konzervatívok dühe, akik az angol imperialista hagyományok megtartói, a roppant kudarcok után most Oroszország ellen irányul. Nem valószínű azonban, hogy Oroszországgal mégis nyílt székítésre kerüljön a sor, mert bár fogcsikorgatva, a konzervatívoknak elsősorban a kereskedelmi érdekek megvédése a fontos, amely az elvesztett kínai piacok után nem nélkülözheti az orosz piacot. Az angol konzervatívok most már tisztában vannak azazal, hogy keleten elvesztették a játszmát. Ezt tehát az a híradás, mely szerint az angol konzervatívok elkeseredése akkora a szovjet kínai propagandája miatt, hogy valószínűleg komoly zavarba hozza a kormányt. Chamberlain a múltban ellent állt azoknak a kívánalmaknak, hogy véglegesen szakítson Oroszországgal, most azonban egyre növekedik azoknak száma, akik ezt követelik. A követelés legközelebb valószínűleg a parlamentben is visszhangra talál.

Még ennél is jelentősebb az a jelentés, mely kiváltképpen megdöbbenhet az angolokat. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy Anglia eddigi szövetségese, Peking ura: Csang Cso Lin vezérkari tisztjei kijelentették, hogyha az angolok csak egyetlen egy kínait is megölnék Sanghajban, saját maguk kényszerítik Csang Cso Lint, hogy a katonai fővezérekkel lépjen szövetségbe Anglia ellen.

Nem kevesebbet jelent ez, mint az, hogy Anglia — még ha rá is szánná magát erre a vakmerő és kilátástalan lépésre — és megtámadná a kantoniakat, ezzel eddigi szövetségését zudítaná maga ellen és végleg katasztrófa felé sodorná kínai helyzetét. Anglia tehát ebben a pillanatban teljesen dezolálva van Kínában és kénytelen, fogcsikorgatva bár, lemondani arról, hogy befolyásolja az események alakulását.

London, február 3. A minisztertanács a kínai helyzettel foglalkozva, kijelentette, hogy Kantonban a külügyminiszter és az angol megbízottak közötti tárgyalások nem szakadtak meg.

Sanghaj, február 3. Kínában új napja rendezettség nélkül telt el. Kétségtelenül hatott a rendőrség azon fenyegetése, hogy minden avartót halállal büntetnek. Ezzel egyidőben a katonai kínai katonai hatóságok felhívták a volt katonákat, hogy Tiencsinben katonai szolgálatukra jelentkezzenek.

Tokió, február 3. A japán külügyminiszter jegyzékben gerantálta a Japánban élő kínaiak teljes biztonságát, de ezzel szemben hangsúlyozta, hogy ha Kínában veszélyeztetik a japán lakosság helyzetét, úgy Japán is erősebb eszközökhöz fog nyulni.

Washington, február 3. A Sanpiégóban állomásozó 1200 amerikai tengerész holnap Kínába indul és bevonul a koncessziós negyedbe, amelyet jelenleg 300 tengerész véd. A csapateltolás következtében az amerikai flotta aoba a helyzetbe jutott, hogy szükség esetén könnyebben tudják csapatot Kínába szállítani.

Itt van az új tánc

Black Man's Rag a Black Bottom

cimű, kottára táncolják, tanítják mindenütt. 40 let.

MORAVETZ-kiadás. Mindenütt kaphatók.

Ékszer ben, órák és dísz tárgyak, utazóknak 10%, vidéken vasutjegye térül meg, ha ékszerszükségletüket

FEINER, Arad

Str. Brătianu, (vot Weitzer J. u.) 3. Ora és ékszerárúházában szerzik be

Papir legolesobb Lopagonál, mert gyári raktár

Egy nagy utópista emlékezete

— Pestalozzi halálának századik évti dulójára —

A filozófiai fakultás pedagógiai szakán hajdan minden jelöltnek az volt a vágya, hogy pedagógiai vizsgáján Pestalozzit kapja tételül. Érthető volt ez, mert ez a nagy gyermek, aki korának brutális nevelőrendszerével, ezzel a középkori zordságu rendszerrel szembehelyezkedett: mindenkit megragadott érzéseinek meleg és meggyőző közvetlenségével, jóságának elokvenciájával, mely Rousseaui álmokon nevelődött és olyan naiv volt, mint azok a gyermekek, akiket a szív megesett.

Korában kétségtelenül forradalom volt az, amit hirdetett: a gyermek jogát, még pedig az elhagyott, szegény gyermek jogát a maga gyermeki vágyainak kiéléséhez és jogát a szeretethez, megértéshez, amelyet a középkori nevelőrendszer szigorúsága megvont tőle, mely bottal akarta beléje verni a hitet, az eszméket és a minden „tekintély“ előtt szolgálai meghunyászkodást.

Pestalozzi meleg szívvel érezte megkora társadalmának kegyetlen képmutatásait és ez az érzés lett később intellektuálisan felépített rendszerre általa. Lényegében azonban a sejtések embere volt ő, törhetetlen széplélek, aki nem látott bele — hogyan is láthatott volna Rousseau szentimentális társadalom-elméletén keresztül? — kora társadalmának sötétségébe, nem látta, hogy az akkori gyermeknevelés brutális szigorúsága egy feudális életfelfogás és egy teologikus tekintély imádat eredménye, mely egyedül hatalmi és gazdasági érdekeit tartotta szem előtt, legkevésbé pedig a nevelés önmagáért való, magasabbrándú szempontjait.

Pestalozzit, mint minden akkor élő rajongót, magával ragadta a francia forradalom „egyenlőség-tesztvérség“ jelszava. Szentül hitte, hogy az államok termelőrendszerének és hatalmi strukturájának átépítése nélkül, egy merőben humanitárius belátás eredményeképpen el lehet tüntetni azokat a kegyetlenségeket, melyek csavargó, elhagyott gyermekek százait és ezreit kényszerítették ki az utcára, mintegy ezáltal jelezve, hogy a „szeretet“re épült társadalom milyen komolyan veszi legdivatosaabb és legvallásosabb jelszavait.

Pestalozzi maga köré gyűjti ezeket a szerencsétlen gyermekeket — és nevelni kezdi őket saját költségén, egészen az anyagi csőd határáig. Ez önmagában véve is olyan forradalmi tett volt, mely méltán hívta ki ellene a guny és a gyűlölet támadását. Már magában véve az, hogy a szerencsétlen, anyagi támasz nélküli, csavargó gyermekeket ugyanolyan embercsengetésnek ismert el, mint amilyenek a gazdagok és szerencsések gyermekei, több volt, mint merészség. Mert ne felejtjük, hogy ebben a korban a keresztényi erkölcsökön épülő társadalom, különösképpen pedig az akkor kialakuló angol gyáripar urai, hat- és nyolcéves gyermekek százait dolgoztatták gyárakban, kora ragadtól késő estig, éhbéren is aluli béréken.

De Pestalozzi még ezen is túlment rajongó ihlettségében. A jövő számára akarja rendszere alapján átnevelni a gyermeki lelkeket, egészen forradalmi szempontok szerint. Hirdeti, hogy meg kell tüntetni a sablonos, terrorisztikus eddigi nevelési rendszert és a gyermeki lelket hajlamlanok, tehetségeinek megfigyelés alapján kell magasabb emberi feladatok számára termékeny tenni. A francia forradalommal felségjogot nyert individualista világszemlélet új utakat és törvényes kodifikációt kereső szempontjai ezek, melyek a valóságban ma sem érvényesültek teljes mértékben. Nem érvényesülhettek elsősorban azért, mert a polgári törvénykönyvekből ma sem tüntek el a háberi társadalom erkölcsöskevényei, az iskolarendszer és tanárképzés pedig ma is mereven elárkodik attól, hogy a nevelőket, a tanárokat és tanítókat önálló, új utakon járó egyéniségekké képezze ki. Dogma és sablon, tudáshalmaz, minden világnézeti foglalat nélkül: ez a mai pedagógia és tanítás lényege, ugyanakkor, amikor a társadalom mélyében, — a gazdasági viszonyok nyomása alatt végbemenő erjedés következtében, — a nagy tömegek lelke a kollektív ideálok befozadására lett hajlamos.

Pestalozzi didaktikája a maga nemében egész és tetszetős ideológiai építmény, pedagógiai ideál, csak az a lényeges hibája van, hogy nem számolt az

európai társ dalnok at homlokgyenest ellenkeveve őre abarta hozni

Ma már tudjuk, h formálásához, új ideálo szorban a hivatásos nevelésére volna szűtség megemmisítő iskolare a középkort, a sze ideálokat és a gyere egyéni kezdeményezése alól felezabandult lelkés igenlő meglátására, egy nyugzó szocialis ebb egyeni törekvés és érc emberiség közös és hangzóra.

Am ennek az ideá Pestalozzik alkalmassak műveszi elképvelesek t elszán karakterő, t kemény kididiekbent lépésről-lépésre halado a lelkek birtokbavétel közbket.

Pestalozzi utópista egyike a legnemes-bb nak, akiket valaha a vel gondolkodót, sren gározár, a jo eub-r demokrácia hite hevite tevéseinek ébrándja t még a felőtek durc és gonozságának szel gyermekekben a maga nite te meg, nem gon ártatlan lelkek uja é osztályb lyzetik, vére eszhözveivel.

Svájc fia volt, Z badsáideálok, T-ll V keket kap'a meg es szet szerelmese volt, hangba hozni a gyere társ Rousseaui ideál v társadalmi erők és er jével, épen ezért nem

Mert amit követő lati alkalmazá-atan d elképveleéseinek, Szár dovt tudomány autom ideáljait, — hogy m diákemlékeink tenosb napjainkban — a t gyűlölet és polit ka jóindulatnak és szere irotts, mely a béke — megvolt.

Pestalozzi 1827 N-uhofban, ahol utolod írta meg, melybea m pedagógiai elveit. Ha korlatban érvényesülh kesítette és szent ill fekölt, igaz életet é mindyégig tiasta tűz kollott. Felesége, Scl tel és rajongással tá zés és családás közé mével segítette ezt a tagadására emlékezte ként halt meg és e minden dicsőség.

Haolcs

akarja gyermekeit

KAT

gyermek [vezetője Glancz

lesobb gyári raktár

emlékezete

gyári szakán hajdan... emlékezete

resztül érezte meg... emlékezete

akkor élő rajongót... emlékezete

ezeket a szeren... emlékezete

tulment rajongó... emlékezete

ga nemben egész... emlékezete

európai társ dalnok strukturájával, az egymás l...

Ma már tudjuk, hogy a gyermeki lélek át...

An ennek az ideálnak megvalósítására nem a...

Patalcsói utópista volt, álmodozó, de ezek között...

Svájc fia volt, Zürichben született, ahol a sza...

Mert amit követői a pedagógiai elvek gyakor...

Patalcsói 1827 februárjában halt meg a svájci...

Haolcsó és szépen... KATZ és FIA... gyermekdivat szalonját

Kiterjesztik és megszigorítják a cseh-szlovák köztársaságot védő törvényt

Február 10-én nyílik meg a prágai parlament. Törvényjavaslat a szennyirodalom ellen

(Prága, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Koalíciós körökben komolyan tárgyalják...

Prága, február 3. Cseh-szlovák parlamenti körökben nyert értesülés szerint a parlament...

A legutóbbi minisztertanácsban nem tudták befejezni a tárgyalásokat a közigazgatási reform...

Egyidejűleg az igazságügyminisztérium a szennyirodalom ellen szóló törvényjavaslatot fog...

„Szrájka” lépett a német kormány két tagja

Az új belügyminiszter személyétől várják a belső békét

(Berlin, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Február elején tartotta az új német kabin...

met birodalomra igen fontos ügyek ezek, mert az ország keleti részén lévő erődök...

A legutóbbat várták az új kabinetben Valtér von Kerdel belügyminiszter, aki csak 1924 óta tagja a Reichstagnak.

Hogyan lesz tolvaj fekezőből milliós nagykereskedő

Ujabb letartóztatások a milliós vasúti lopások ügyében

(Cluj-Kolozsvár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen beszámoltunk annak idején...

érdektelen, hogy Vasile Pop néhány évvel ezelőtt, mint egyszerű fekező, a vasut szolgálatában állott...

Ujabb letartóztatások

Közfenekvőnek lépszott tehát, hogy Pop Vasile egy másik betörőbandával is összeköttetésben állott.

Ugy Pop, mint felesége, valamint az eddig letartóztatott tizenkét vasutas letartóztatási végzetését ma délelőtt a törvényszék megerősítette.

Meghülésnél, náthánál, torokfájásnál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál naponta fél pohár természetes „Ferencz József” keserűviz rendes gyomor- és bélműködést biztosít.

Szenzációs karriér után börtönbe került Németország legnagyobb szélhámosa

A kabaréigazgatótól állástól a legnagyobb autóvállalat vezérigazgatói székéig

(Berlin, február 3. Az Uj Kelet tudósítója.) A berlini büntetőbírószakot most szenzációs bűnper foglalkoztatja, amely telistele van tüzdelve egy szenzációs szélhámos és csaló mozgalmas éle ének hallatlan kalandjaival.

A mindössze harminckétéves ember változatos sorsa fölemelkedése és bukása úgy hat, mint a legérdekesebb regény, amelyet azonban nem író agya, hanem maga az élet alkotott meg. Hans Heinz von Lehn karrierjének ezek a fontosabb mozzanatai: volt kikötőmunkás, kabaréigazgató, városparancsnok, nagyiparos, közben pedig autószaló, zsebtolvaj és uconálló. Külsője megvesztegető, megjelenése kellemes, szőkefehér olyan előkelő a modora, hogy az ember sohasem tudhatja, mikor hazudik és mikor mond igazat. Saját erejéből felküzdehetne volna magát az infláció mocsarából a rendes, nyugodalmass polgári életbe, helyezett csak a börtön cellájában tudott kikötni.

Előkelő porosz katonatisztnak a fia s gyermekkorában igen gondos nevelésben részesült. Szülei halála után azonban nagy nyomorba jutott, úgy, hogy végül mint kikötői napszámosnak kellett szerezni kegyelme megkeresnie. Erkölc elleni merénylet és egy betörés korán ellentétbe hozta a büntető hatóságokkal és csak a világháború idején sikerült ismét felszínre kerülő, amikor a katonaságnál őrmesterségig vitte. Mint diadalmas katoná pedig jól tudta értékesíteni azt a szimpátiát, amelyet különböző bekvárelőzések alkalmával a női nem tagjai között keltett.

Őszintén dicsekszik el vele, hogy az összemérés alkalmával mint Brüsszel város katonai parancsnoka ő rendezte a német csapatok visszavonulását. Ezt ő hazafis érdemeinek mondja. A hatóságok azonban kiderítették, hogy ekkor szerezte meg üzemi tőkéjének alapját, amely a fegyverszűnet megkötése után megkönyvitte neki, hogy felismerve a konjunktúra helyes irányát, első tüzleteit lebonyolította.

Mint egy berlini jáékbank vállalkozója kezdete működését. A Schwarzer Kaver és a Rakete kabarék gazdasági igazgatója lett, majd élelmiszer-szállító és mindenféle nagy hasznóbajó konjunkturalis üzlet közvetítője, sőt személyes lebonyolítója. Ezenközben nagyszertű összeköttetéseket szerzett, végül pedig mint egy régi, előkelő feudális kaszinó igazgatója futott rébe.

A kaszinó vezetősége elfelejtett érdeklődni az előkelő és elegáns gavallér multja iránt. Szenzációs alkalmsszkodóképessége mellett azonban szokásos balzerencsége sem hagyta el. Valami véletlen folytán rájöttek, hogy az igazgató ur büntetést előlélt. Nem várta meg, míg elcsapják, maga repült ki a kényelmes, jó puha fészekből.

Most már megkísérelte, hogy önállósítsa magát. Közben pedig hol napokat, sőt heteket végigkoplalt családjaival együtt, hol még a legelső szállodákban éhezett, hogy ott az ügyfelekkel tárgyaljon. Végül rámosolyozott a szerencse egy amerikai nagynéni személyében, aki huszonegyezer aranymarkát hagyott rá. Ezt a jelentős összeget azonban Lehn olyan üzletbe fektette, amelyek csak a költségs a dupláját emésztette föl.

Hamis bukás, hűtlen kezelés és néhány régebbi kisebb csalás miatt letartóztatták. A börtönből azonban egy körmönfont fiskális segítségével ezuttal mégis kikerült. Szabadulás után kiszökött Párisba, ahol egy ideig csak meg volt, de aztán erőt vett rajta a honvágy. Mi-

Lepage felvesz
intelligens, románul tudó
papir-, írószer-
segédet

kor azt hitte, hogy berlini kellemetlen ügyeit már beborította a feleség fátolya, Lehmann dr. néven megjelent Hamburgban, ahol nagyuri életet élt. Részeseletét vállalt itt a Transmarina nevű nagyarányú szervezett autóvállalatban, amelynek fizeteli tevékenysége abból állott,

A kolozsvári Román Opera bizonytalan időre beszüntette előadásait

Az Opera elbocsátotta a sztrájkoló kóristákat. Szinfonikus koncerteket és balleteket rendez az igazgatóság

(Cluj-Kolozsvár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint azt már tegnapi számunkban jelentettük, a kolozsvári Román Opera férfi és női kórusának tagjai, miután az opera direktója nem volt hajlandó a kért fizetésemelést megadni, sztrájkba léptek. Az Opera igazgatótanácsa még tegnap felhívást intézett a sztrájkoló énekesekhez, hogy vegyék fel ismét a munkát, mert ellenkező esetben lemondottanak fogják tekinteni őket. Közölte ugyanakkor az Opera igazgatósága, hogy az új költségvetés megszavazása előtt, amely a kolozsvári Román Opera szubvencióját is szabályozza, nem áll módjában fizetésemelést adni a kórus tagjainak.

A felhívásra tíz kórista jelentkezett csupán. Az Opera igazgatótanácsa ma délelőtt rendkívüli ülésben foglalkozott a kérdéssel és elhatározta, hogy a sztrájkolókat lemondottaknak dextrálja, új karszemélyzetet szerződtet, ennek betanítását az operaelőadásokat felfüggeszti.

Az Opera direktója ma délután a következő kommunikált tette közszé:
A kolozsvári Román Opera kórusa anélkül, hogy a megszavazás előtt álló új költségvetés által előirányzott általános fizetésrendezést bevárta volna, tehát mellett ez a kérdés,

Románia nem biztosíthat örökös privilégiumokat külföldieknek saját polgáraival szemben

A párisi döntőbírósnak a magyar optások agrárpörében hozott határozata tullepi a trianoni szerződés keretét

(Páris, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar állampolgároknak erdélyi birtokaik kisajátítása miatt a román kincstár ellen indított kártérítési pöre nemze közi bonyodalomná készült kialakulni. Tudvalevő ugyanis, hogy a Népszövetség által delegált döntőbírósnak illetékesnek jelentette ki magát a pörben való döntésre, ezt a Magyarországra kedvező határozatot azonban a román parlament nem fogadta el. Budapestén ez az állásfoglalás nagy felzúdulást okozott és egyes szűkebbes magyar lapok a Romániával való diplomáciai viszony megszüntetését követelték emiatt. A magyarországi sajtó heves kampánya természetesen erősen foglalkoztatja a francia közvéleményt is és a párisi lapok ma a következő bikaresti tudósítást közlik:

A román hivatalos körök és a közvélemény nyugodtan fogadják a budapesti sajtó heves támadását a román parlament ama határozata miatt, amely felhívja a kormányt, utasítsa el a párisi vegyesbírósnak kompetenciáját az optások kérdésében. Hangsúlyozzák, hogy ez a határozat távol áll attól, hogy a trianoni békeszerződést érintse, sőt kifejezetten azt követeli, hogy ez a szerződés szigorúan tekintetbe véssék.

A magyar optások kisajátítása a nagy agrárreform egyrészt képzeli, amelyet Románia egész területén végrehajtottak. Ez tehát nem tekinthető konfliktusnak, vagy likvidálásnak, amely a békeszerződés 250. szakaszának második bekezdésébe ütköznék.

Enek következtében Románia köteles tiszteletből megjelteni ugyan a vegyesbírósnak előtt, de nem bocsátkozott érdemi tárgyalásba, csupán a bíróságnak a kérdésben való illetéktelenségét vitatta és képviselője Millerand utján kezdettől fogva kijelentette, hogy fenntartja magának a döntés jogát. A magyar kormány elismerte 1920 ban Párisban és 1923 ban Brüsszelben és

Gramofont és lemezt

jót, olcsón LEPAGE-nál, Kolozsvár, vehet.

hogy egész Németországban összeváltotta az autókat, persze váltók ellenében s a kórikon rögtön potom áron tudott — persze kért piazon. Most az egész Transmarina autótársaság igazgatósága ügyvezető igazgatójával egyetemben lakat alá került.

amely az egész költségvetésről testületet érinti, bármily megoldást is nyerhetett volna, helyénvalónak találta, hogy február elsejével visszavonuljon az Operától, megakadályozva esáltal az előadásokat s nagy anyagi és erkölcsi károkat okozva e nemis román kulturális intézménynek. Az ügyet a közvélemény megtévesztésére bizzuk, közöljük ugyanakkor, hogy az Opera igazgatótanácsa elhatározta, hogy az előadásokat új karszemélyzet szerződtetéséig felfüggeszti kénytelen.

Kolozsvár, 1927 február 3

Popovici-Bayreuth
az Opera vezérigazgatója

A határozat értelmében tehát az új karszemélyzet szerződtetéséig az operaelőadások szünetelni fognak. Miután új kóristák szerződtetése és betanítása hosszú időt vesz igénybe, előreláthatólag Kolozsvár zenekedvelő publikuma több hónapig nélkülözni lesz kénytelen az Opera nyíró előadásait. Az Opera titkárságától nyert információk szerint egyébként az Opera igazgatósága elhatározta, hogy míg az előadások szünetelnek, szinfonikus koncertek és balletelőadások rendezésével fogja a műsort kitölteni.

Népszövetség előtt is, hogy

a békeszerződés nem tiltja az optások javainak közcelokra való kisajátítását, ami nyilvánvalóan magában foglalja egy agrárreform szociális szükségletét és a magyar kormány a maga alattvalói számára csupán egyenlő elbánást kért azzal, amilyenben a román állampolgár részesülne. A trianoni békeszerződés megengedi a magyar optásoknak, hogy megmaradhassanak Romániában földbirtokosoknak, de természetesen Románia törvényeinek keretén belül, ugyanazokkal a terhekkel és kötelezettségekkel is. Minden más interpretáció a magyar optások részére túlzott és örökös privilégiumokat biztosítana román területen.

Az agrárreformot és a kisajátítást Románia minden nagyobb földbirtokosával szemben alkalmazták

és úgy a románok, mint a magyarok, mint más nemzetiségek ellen ugyanazon szabályok szerint, a parasztszótály érdekében jártak el. Semmiféle kivételt és semmiféle privilégiumot ebben a tekintetben nem ismertek.

A parlament egyhangu határozatának ez az értelme és azt juttatja kifejezésre, hogy Románia visszautasítja a döntőbírósnak illetékeségét olyan kérdésekben, amelyek túlmennének a trianoni békeszerződésben megállapított kereteken.

— Az „Ezra“ vasárnapi kulturdélutásja. Az „Ezra“ Zsidó Egyesületi Hálgtatók és Intellektuelek Egyesülete f. hó 6-án, vasárnap délután fél hétkor a Regele Ferdinand uti neolog iskolában kulturelőadást rendez, melynek keretében dr. Willanski, a jeruzsálemi Keren Hájjeszód direktórium delegátusa Palesztina egészségügyi viszonyairól és a jeruzsálemi héber egyetemről fog általános édkü előadást tartani. Belépés díjtalan.

Uj Kelet az egye-
ség napilapja.
Ezerkesztik: Giszka
Felelős szerkesztő dr.
Az Uj Kelet cikkéin
megjelölésével

Csak én vagy
melőldékat érde
s oly szép vag

Kétség és vágy
lelkemben ég é
mint tört heged

Miért is addál
mely harcra ké
hogyha csupán

Óde vágyam sz
szabben ragyog
lehet a máglya

Szerelmek és j
baléshulltok az
ó, lázadj fel cs

Miánk az élet
hisz ott lángol
s azon fognak

— A Pales
Közöljük az össze
kerjűk ezt a köz
tudomására hozni
rendje, mely Kö
közlekedik, megv
hajójárat helyett
hivonta. A legkö
pentekek, az azt
17 én, csütörtök

A francia hajójár
Február 5-án, sz
Palesztinába a
nevi hajója. Apr
Asia nevi hajó.
Roma. Május 31

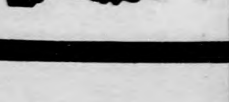
számu kirándulási
márta hozzuk az
utlevéllel Paleszt
minden kirándu
gondoskodni. A
deklódnék szíves
sleges akták jegy
ruár 11 számában
kezettek száma 1

— Egymillió
zött meg az ame
Washingtonból je

D

Cluj,

— Harminchat munkást és diákok tartóztattak le Becskerekén. Becskereáról jelentik: Az egész Banátban nagy izgalmat keltettek azok a tömeges letartóztatások, amelyek a bánáti titkos kommunista szervezet leplezésének a következményei. Az izgalmat csak fokozza az a körülmény, hogy a nyilvánosság a nyomozó hatóságok működéséről és így senki sem tudja, hogy a letartóztatásoknál mi a tulajdonképeni alapja. A rendőrség tegnap fejezte be a nyomozást és a letartóztatott kommunistagyanus munkásokat, valamint diákokat átszállította az ügyészségre. Összesen harminchat embert tartóztattak le részben Becskereken, részben a város környező falvaiban. Radulescu Stevan államügyész még szombaton indítványt tett a vizsgálat megindítására és a letartóztatottak további fogvatartására. Trifonac Bozidar vizsgálóbíró megkezdte a kihallgatásokat, amelyek eredményétől függ, hogy továbbra is fogva maradnak-e a letartóztatottak.

— Ricarda Huch a porosz költőakadémia tagja Ricarda Huch, a porosz költőakadémia első női tagja. Nehézebben, nagyobb akadályokkal alig alakult meg még kulturális intézmény, mint a porosz kultuszminisztérium által felállított költőakadémia. Az eredetileg meghívott tagok egy része elhárította a meghívást, azok közül pedig akik a tagságot elfogadták, Arno Holz vezetésével egy csoport erős ellenállást indított az akadémia szervezete ellen. Azonban ezektől a nehézségektől függetlenül a porosz költőakadémia egyre újabb és újabb tagokat hív meg tagjai sorába, ezek között szerepel legújában Ricarda Huch, a ma 59 éves német írónő, aki az újabb német elbeszélő irodalomnak egyik leghivatottabb művelője Nagy regényein kívül, mint az irodalomtörténeti esztétika művelője is nagy szabású munkásságot fejtett ki, Kallerről, Wallensteinről és a lucrenizmusról írt tanulmányokat, de talán legmaradandóbb értékű alkotása a német romantikáról írott két kötetes munkája, melynek nagy része van abban, hogy a német romantika újból élő erővé lett a mai német irodalomban.

— Elhalt férje arcát látta egy varázslatukörben és beleőrült a látomásba. Ungvárról jelentik: A babonának és spiritizmusnak újabb áldozatát szállítottak be az ungvári elmegyógyintézetbe. Özv. Dorozsák Istvánné bilincsi lakos néhány hét előtt vesztette el férjét, akit fairákör egy ledöntő t hatalmas fatörzs maga alá temetett. Az asszonyt kétségbeejtette férje tragikus halála, nem tudott megnyugodni elveszésében és temetés után is látni akarta. Babonás hitében egy cigányasszonyhoz fordult tanácsért, aki lisztért és pénzért varázstűkröt adott az özvegynek és azzal biztatta, hogy nézzen mindig a tűkörbe, egyszer csak megjelenik abban a férje arca. Dorozsákné minden dolgát elhanyagolva a varázstűkörrel töltötte minden idejét, amíg egyszer a tűkör rütségétől káprázó szemével látott egy pillanatra megjelenni látta férje arcvonásait. Ettől kezdve éjjel-nappal a tűkör előtt ült, víziói és hallucinációi támadtak, elhalt férje hangját vélte hallani, amíg aztán kitört rajta az őrület és orvosi utasításra elmegyógyintézetbe szállították.

— A politikai mozgalmak analízise, különös tekintettel a zsidó-politikai irányzatokra címmel tartja meg szombat este 8 órakor Szabó Imréné a jövő hétre maradó előadása helyett Dr. Schwartz Lajos előadását a Rugele Ferdinand 52 szám alatti kongresszusi hitközségi iskolában. Az előadás német nyelven lesz megtartva. Dr. Schwartz Lajos a bécsi és hamburgi egyetemen lett a nemzetgazdaságtan és a politikai tudományok doktorává avatva.

Antiquaire

Bolitscher

Cluj

Strada N. Iorga (Jókai-u.) 2.
Vis-à-vis „Hotel New-York“

Briand jegyzéket intéz a német kormányhoz a leszerelés ügyben

Csak akkor mentik fel Németországot a leszerelési kötelezettség alól, ha valamenyi kötelezettségének eleget tesz

Páris, február 3. A Havas ügynökség jelenté, hogy a nagyköveti értekezlet csak akkor adja ki Németországnak a leszerelési kötelezettség alól való felmentését, ha Németország ebben a tekintetben valamenyi kötelezettségének megfelelt. Most a szövetségesek egyik berlini katonai attaséja fog véleményt nyilvánítani arról, hogy Németország megfelelt-e katonai kötelezettségének, vagy sem.

Páris, február 3. Briand jegyzéket intéz a német kormányhoz, amelyben közli a leszerelés tekintetében a nagyköveti értekezlet által hozott határozatot.

— Tömeges telefon-megszűnések Nagyváradon. Tegnap a nagyvárad-i posta több mint száz telefonállomást kikapcsolt, mert a január elsejével felemelt telefondíjakat nem fogadták el. A postaigazgatóság február elsejéig várta a díjak befizetésével, miután azonban mindaddig nem fizették be, a telefonállomásokat kikapcsolták.

— Leikiismeretfurdalás elől a halálba. Budapestről jelentik: Tegnap délután a rasos keresztúri temetőben Menkovics György 26 éves tisztviselő felesége sírján borotvával felvágta a nyakát és azonnal meghalt. A szerencsétlen embernek felesége pár nappal ezelőtt megbetegedett. Férje pár percet magára hagyta és ezelőtt a beteg asszony kinyitott az ablakon. Menkovicsnak lekiismeretfurdalása volt, hogy a saját vigyázatlanságáért követte el felesége a tettét és ez érlelte meg benne az öngyilkosság gondolatát.

— Bonyodalmak Stresemann szabadsága körül. Briandtól jelentik: Hivatalosan megcáfolják azt a hírt, hogy Stresemann szabadsága elhalasztásával a locsondi hatalmak külügyminiszteri között konferenciát tervez. A francia külügyminisztériumban semmiféle hír nem kapta arról, hogy Stresemann a Rivierára megy üdölni.

Underwood

a világ legjobb rögépe. Gyári lerakat **Révész Béla** papírkerek-désében, Marosvásárhely

— Kamenevet az olasz külügyminiszter várta a pályaudvaron. Romából jelentik: Kamenev, az új szovjetkövét ma reggel Moszkvából ideérkezett. A pályaudvaron a külügyminiszter és Mussolini megbízottai fogadták. Ezelőtt egyidejűleg jelentik, hogy Volpi olasz pénzügyminiszter ma közölte Mussolinival a kölcsönjegyzés eredményét. A jelentés kiemelt, hogy bár a határidő csak március 31-ig jár le, már most is a fascista nemzeti öntudat hatalmas meggyilkolozást bizonyítja a kölcsönügy eddigi állása. Eddig hárommilliárd és 150 millió lírát jegyeztek. A kölcsön kibocsátása azért praktikus, mert nem növeli az állam adósságát, sem a bankjegyforgalmat.

— A „Studió“ művészeti társulat sajtó-bemutatója az Ujságíróklubban. A „Studió“ művészeti társulat új szavalkórúszát, valamint első műsorát fogja bemutatni február 5-én szombat este 10 órakor, a sajtó képviselőinek és a meghívottaknak az ujságíróklubban. Ugyanezen műsor nyilvános bemutatója, csütörtökön, február 10-én lesz a katolikus gimnázium új dísztermében, este 8 órakor.

— Rejtélyes öngyilkosság. A strada Municipitorilor 29 szám alatti lakásán tegnap este holnan találták meg Gálffy Aurel borkereskedősegédet. A halott mellett levelet találtak, melyben közli, hogy önkéntesül vet véget életének. Az öngyilkosság okára vonatkozólag hozzátartozói nem tudnak semmilyen felvilágosítást adni. A halál közvetlen okát sem tudták megállapítani és ezért az ügyészség elrendelte a halott felboncolását.

— Olasz pénzhamisítókát fűltek le. Rómából jelentik: Luccában öt olaszt tetten értek, akik titkár bankjegyeket hamisítottak. Egy mázsa hamisított bankjegyet foglalt le a rendőrség náluk.

— Egervész Kaliforniában. Newyorkból jelentik: Egyik kaliforniai kerületben egervész ütött ki 40 millió egér 30 ezer hektár területen minden terményt elpusztított. Több falut az egerek miatt kihírtettek. Az egerek ellepték a házakat is.

STANIOL

gyárraktár LEPAGE Cluj Kérjen ajánlatot

— Valószínű az erdélyi vaspiac helyzete. A tavaszi szezon közeledésének ellenére a vaspiacra még mindig nem indult meg komolyabb tüzet. Mindamellett az árak már néhány hét óta szilárdan tartják magukat, sőt később kisebb áremelkedés is várható. Az árak a következők: Bodvas 12 lej, abrónvas 14 lej, vasgerenda 14 lej, maréltémez 06 mm. 2050 lej, 06—2 mm. 1850 lej, 5 mm. 17 lej. Ötött acél fekete: az alsóegység plusz 280 százalékos felár, hék: 450 százalékos felár. Gázcsövek fémlelő 23, egész cső 41, kétcollos 105 lej. Sodronyvas, alsópár: 18 lej, kilométerment. vagonterelben ab Galac 1550 lej, Sodrony 1750, cikkezett sodrony, alsópár 1750, cikkezett tüsszeshuzal 32 scélhuzal 26, bu orrug 28. betonvas 1250 lej kilométer.

— Összeültetésre került a sor a bécsi szocialista és nacionalista diákok között. Becséről jelentik: Az egyetemen a szocialista és a nacionalista diákok között összejövetel történt és a rendőrség előtti teret megtöltötték a zavargók. A szocialista diákok emlékiratokat nyújtottak át követeléseikről a közoktatásügyi miniszternek.

— Zsidó közélet Déván. Dévai tudósítónk jelenti: A dévai helyi csoport közgyűlése élenk érdeklődés mellett folyt le 1927 január 23-án. Dr. Szegő Ernő elnök megnyitójában beszámolt a nagyvárad-i konferencia eredményéről és határozatairól. Megemlékezett az ifjuság munkájáról is, mit igen eredményesnek és hasznosnak ismert el. A nagy tettezzel fogadott beszéd után a titkár és pénztári jelentés k felolvasására került sor, melyeket egyhangúlag jóváhagytak. A titkár újonnan való választása alkalomával igen élénk szimpátiát nyújtott meg dr. Szegő Ernő személye iránt. Mikor az elnök bejelentette a titkár lemondását, felállt Werner Radolf, a helyi csoport egyik agilis tagja, ki miután megköszönte a titkár működését, kijelentette, hogy Déván a cionizmus csakis dr. Szegő Ernő vezetése mellett képes eredményt felmutatni és kérte, hogy a vezetőség változatlanul maradjon meg továbbra is. Az egybegyűlt lelkesen ünnepezték dr. Szegő Ernőt, majd megválasztották a titkárt, mely kevés változtatással a régi maradt. Elnök dr. Szegő Ernő, alelnök dr. Lauffer Andor és Nussbaum Miklos, titkár Izák Armin, jegyző Rappaport Izó, pénztáros Gal Armin és ellenőr Czirányi Sándor lettek. Ezután a gyűlés véget ért. — Január 29-én szombaton este fényes erköcsi és igen szép anyagi sikerrel mutatta be a dévai zsidó ifjuság M. I. ar Ferenc világegyetemi háromfelvonásos bohózatát, a „Doktor ur“ at. A rendezés Kabinzky Victor érdeme, kit fáradozásáért minden dícséret megillet. A szereplők is valamenyien jó színészi tehetségről és felkészültségről tettek tanúságot. Az előadást követő tánc igen jó hangulatban reagig tartott.

MORAVETZ

ROMÁNIA ZENEMŰKÖZPONTJA
TIMISOARA
MINDEN ZENEMŰVET RAKTÁRRÓL
SZÁLLITJ
Jegyzékek ingyen

Románia a 41 millió

Jugoszlávia (Cluj-Kolozvár, tól.) Az innsbuck tal szabályozott államadóságot kö Vaskapu-kölcönt. ben becsátott ki. I aranykoronára rug és bécsi tözdekben jegyeztek. A kölc jellegű volt, arra a Vaskapu szabály radó akadályok el. Emlékeztet m naris ünnepegek Vaskapu ünnepele ranc József a kiv Károly román hit eész területét tu ták s 1919 óta a nem váltották be lyozás, illetve a péa Rómában a tartottak az érde cikkezésen Mag döntel is résztvev Annak idejéb

— Nemzeti nyersbőrforgalom. A börgyár konferenciát akad forgalom szabad előre azonban akadályai vannak egyesületeinek e böz véleménye Csehország, R rozottan a kivite foglálnak állást, teljes kivite i sz bécsi konferenciá hidaltassanak és a szabadkereske jön, amint ez a

— Elkészült bukaresti szabad az új vedjegytyó jából érvényben seket. A védjegy illetékes keresk földieknek pedig kérvényezniök. 15 évre szól, am bitani. Az új ter nak és a lajs illetékét 2000 le

A lej a forgalom m

Egyesült Köz	
Jelzálogbank	
Devizák	
Zürich	....
Newyork	..
London	....
Páris	.....
Milano	....
Prága	....
Budapest	..
Belgrád	....
Bukarest	....
Varsó	....
Bécs	.....
Berlin	....
Száz lel ártó	

KÖZGAZDASÁG

Románia nem hajlandó egyedül visszafizetni a 41 millió aranykoronás Vaskapu-kölcsönt

Jugoszlávia és Magyarország elhárítanak magukról minden kötelezettséget

(Cluj-Kolozsvár, feb. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Innsbrucki és prágai egyezmények által szabályozott háború utáni magyar és osztrák államadóságok közül kivették a 3 százalékos Vaskapu-kölcsönt, amelyet Magyarország 1895-ben bocsátott ki. Ez a kölcsön akkor 45 millió aranykoronára rugott és kötvényeit a budapesti és bécsi tőzsdéken kívül a berlini tőzsdén is jegyezték. A kölcsön, amely kifejezetten aranyjegyű volt, arra szolgált, hogy lehetővé tegye a Vaskapu szabályozását és a hajózás előmeredő akadályok eltüntetését.

Emlékeztet még, hogy 1896-ban a milánói ünnepségek egyik kimagasló pontja volt a Vaskapu ünnepélyes megnyitása, amelyen Ferenc József mellett Sándor szerb király és Károly román király is részt vett. A Vaskapu egész területét tudvalevően Romániához csatolták s 1919 óta a kötvények szelvényeit már nem váltották be. Ennek a kérdésnek szabályozása, illetve rendezése céljából január közepén Romániában a külföldi hitelesítők tanácskozást tartottak az érdekeltek államokkal és ezen a tanácskozáson Magyarország és Ausztria képviselői is résztvettek.

Annak idejében a kölcsön kamat- és tőke-

törlesztési szolgáltatásának biztosításán lehették az ugyanevett Vaskapu illetékből befolyó jövedelmeket, valamint Magyarország minden jövedelmét. Most természetesen, miután a Vaskapu teljesen kikerült a magyar impérium síró, Magyarország nem hajlandó ezt a kötelezettséget tovább is vállalni és a mostani római tanácskozáson éppen az a céljuk, hogy ebben az irányban rendet teremtsenek.

Hír szerint a Vaskapu illetékét a kétszerevényre fogják felelni és ebből fogják az esedékes fizetéseket teljesíteni. Természetesen Romániának kell most átvenni ennek a kölcsönnek egész szolgáltatását, miután már eddig is befolyt Vaskapu hajózási illetékekből tekintélyes összeg áll a kamatszolgáltatás rendelkezésére. Románia utal arra, hogy a Vaskapu szabályozása igen nagy jelentőségű elsősorban Magyarország és Jugoszlávia dunai kereskedelmére is, azt kívánja tehát, hogy ez a két ország is vállaljon kötelezettséget a Vaskapu-kölcsönrel, miután teljes mértékben élvezni szokták az előnyöket, amelyeket az ebből a kölcsönből vezetett munkálatok biztosítanak. A kölcsönből 1918 végén 90 esztendő törlesztési idő mellett még körülbelül 417 millió aranykorona volt kisorsolatlan.

Nemzetközi konferencia készül a nyersbőrforgalom szabaddatétele érdekében. A bányászok nemzetközi egyesülete konferenciát akar összehívni Bécsbe a nyersbőrforgalom szabaddatételének kérdésében. Egyelőre azonban a konferencia összehívásának akadályai vannak, mert a különböző országok egyesületeinek ebben a tárgyban teljesen különböző véleménye van, amennyiben Auszria, Csehszlovákia, Románia és Franciaország határozottan a kivételtől való megszüntetésére ellen foglalkoznak állást, míg Anglia és Németország a teljes kivételi szabadság mellett tör pált. A bécsi konferencia célja, hogy a nehézségek áthidalásának és hogy a nyersbőrforgalom terén a szabadkereskedelem általánosan érvényesüljön, amint ez a háború előtt tenné.

Elkészült az új védjegy törvény. A bukaresti szabadalmi hivatal most készült el az új védjegy törvény tervezetével, amely nagyjából érvényben hagyja a jelenlegi rendelkezéseket. A védjegyek kizárólagos használatát az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál, külföldieknek pedig a bukaresti iparkamaránál kell kérvényezniük. A védjegy használatának joga 15 évre szól, amely határidőt meg lehet hosszabbítani. Az új tervezet a védjegy lajstromozásának és a lajstromozás meghosszabbításának illetékét 2000 lejben állapítja meg.

Leszállítják a cseh üveg- és porcellán kiviteli tarifáját. A prágai „Tribuna” értesülése szerint a csehszlovák üveg- és porcellán-ipar válságának enyhítése céljából a vasútiügyi minisztérium olyan rendelet kiadásán dolgozik, amely az üveg- és porcellánárak kiviteli tarifáját fogja leszállítani. Az új tarifa márciusban lép életbe.

Újabb ajánlatot tesz a Skoda és Ringhoffer-cég a kormányoknak. A román államnak vasúti anyagrendelésekért a cseh szlovákiai Skoda-művekkel és a Ringhoffer-konzernnel tennél adósságainak rendezése már kértben meghisült. Egyfelől ugyanis a kormány csak úgy hajlandó a cseh koronára szóló törlesztéseket font sterlingre átválttatni, ha 40 év alatt törlesztendő kötvényeket a két cég a névérték összegén vesz át, másfelől azonban a gyárak csak olyan árfolyamon akarják a kötvényeket elfogadni, amilyen kurzuson azokat értékesíteni tudják. Prágai jelentés szerint dr. Löw szerint a Skoda-művek vezérigazgatója és dr. Ringhoffer vezérigazgató ismét Bukarestbe érkeznek, hogy új ajánlat alapján formálisan lezárják a kormányval folytatott tárgyalásokat. Hír szerint a két ítem olyan megoldási alapot talált, amely lehetővé teszi, hogy az évi törlesztésekre osztott követeléseiket már most mobilizálhassák.

Tőzsde

A lej az összes tőzsdéken emelkedett, amit a belöldi piac már esztompt is. Lányba forgalom mellett állandóan erős kínálat volt mindenben.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New York
		nyitás	zárt						
Zürich	8510-8520			488 3/4	55 1/4	11002	1866 1/2	649 1/2	1928 1/2
New York	182-183	519 1/2	520	2542	182	572	70930	3378 1/2	
London	888-830		2522	12327	831	2774 1/4	3441 1/2	18380	485
Páris	720-730	2015 1/4	2046		725	2250	2793	133 1/4	393 1/4
Milano	785-795	2220	2220	108 1/2	790	2445	3085	144 3/4	425 1/2
Prága	540-542	1539 1/2	1530		543	1694	2101 3/4		296 1/4
Budapest	3190-3200	9090	9090		3220		12405	59180	
Belgrád		913 1/2	913 1/2		328	1005	1247	5943	176 1/4
Bukarest		282 1/2	287 1/2	1385		309	391 1/2	1870	54 1/2
Varsó		57 1/2	57 1/2		21	6415	7943	379	
Bécs	2570-2580	7335	7335		2800	8062 1/2		476 3/8	
Berlin	4380-4340	12315	12320		48 1/2	13657	16812	800	

Száz lel árfolyama: Zürich (utó) 285, Páris 1385 Budapest 309, Bécs 39150, Prága 1870.

A lej 1926-ban

Érdekes adatokat közöl legújabb számában Románia legelőkelőbb, külföldön is bevezetett pénzügyi folyóirata, a „Les Annales des Banques” a lej devalvációjáról. Az idézett lap összehasonlító táblázatot közöl a román valutának tíz év alatt szenvedett értékecsökkenéséről, illetve a papirlej és aranylej közötti paritár változásáról. A táblázat szerint

Év	Aranylej	Papirlej
1916 augusztus 15-én	124.45	
1916 december 31-én	156.75	
1917	31.45	175.25
1918	31.45	245.00
1919	31.45	645.10
1920	31.45	1260.00
1921	31.45	2295.00
1922	31.45	3260.00
1923	31.45	4050.00
1924	31.45	3825.00
1925	31.45	4230.00
1926	31.45	3730.00

papirlejek felelt meg. A legnagyobb értékecsökkenése a lejnek, mint a fenti kimutatásból megállapítható, 1919-ben és 1920-ban következett be, amikor a háborús pusztítások következtében ugyancsak megállott a termelés, az állam egymásután csinálta külföldön az adósságokat és a kereskedelmi mérleg passzív volt. Csak két évvel a háború befejezése után kezdett a lakosság ismét visszatérni a föld megműveléséhez, de a normális termelést megakadályozta az agrárreform is, mert a kisajátított földek az új tulajdonos kezébe való átjárás közben paragon maradtak nagyrésztben.

A termelés részleges szünetelése természetesen csak a későbbi években jutott hangsúlyozott kifejezésre és ennek az állapotnak a következményeit sínlyi ma is a lej. Az elmúlt évben a lej fokozatosan javulni kezdett. 1926 január elsején a következő devizakurzusokkal indult a lej: London 1050, New York 217.75, Zürich 42.30, Páris 8.23, Berlin 51.10, Bécs 30.95, Prága 6.84, Milánó 8.87. Áprilisig a külföldi valuták tovább gyengültek, ekkor azonban a lej váratlanul esni kezdett és annak ellenére, hogy erőteljesen megindult, a zuhanást nem lehetett feltartóztatni és május ötödikén London 1450, New York 300, Zürich 58, Páris 9.70, Berlin 71.40, Bécs 42.10, Prága 8.87, Milánó pedig 12 lejben állott, ami 1925 december 31-ig szemben 40 százalékos devizadrágulást jelentett.

Ennek a brüsszeli lejárásnak egyedül oka az volt, hogy általában mindenki bizonytalanságban ringatta magát az akkor hivatalba lépő új kormány pénzügyi politikáját illetően. Azt hitte mindenki, hogy az Averescu-kormány pénzügyi tényezője, ha egyszer szakmai akar, a liberálisok pénzügyi politikájával, azonnal inflációt fognak hozni. A külföldi kontinens azonban kiharcolta a választások idejét is és lenyomták a lejt. Két hónap alatt azonban a kormány és a Banca Națională visszaillesztették az év eleji kurzust és július 5-ike után a lej, kisebb-nagyobb stagnálásokkal, állandóan javulni kezdett, úgy, hogy október 30-án, a jó termés és az aktív kereskedelmi mérleg hatása alatt, a font 854 lejre esett és azóta állandóan az 1000 lejes árfolyam alatt van.

Nagymértékben hozzájárultak a lej feljavulásához a bankok és a kereskedők által erős valutában felvett külföldi kölcsönök, amelyek valamennyire a pénzügyi hiányt is enyhítették, mint-hogy hosszabb lejáratuk. A külföldi kölcsönöknek tulajdonítható, hogy az elmúlt télen a lej elég jól tartotta magát, holott az előző években a lej mindig visszacsúszott a téli hónapokban, amikor szünetel az export. Ezt bizonyítja az alábbi táblázat is:

	1922	1923	1924	1925	1926
	december végén				
London	796	840	919	1059	931
New York	174	194	195	216 1/4	192 1/2
Zürich	32.50	34.10	37.90	42.30	37.30
Páris	12.70	9.02	10.56	8.23	7.65
Berlin	2.60			51.10	46
Bécs	0.26	0.27	0.27	30.95	27.30
Prága	5.26	5.70	5.93	6.48	5.74
Milánó	8.83	8.42	8.32	8.87	8.75

Ma már azonban az 1926. évvégi árfolyamok is jelentékenyen visszamentek és a hetekig

